

Sivilombudet
Postboks 3, Sentrum
0101 OSLO

Deres ref.
2022/1287

Vår ref.
18/5741 - JAA

Dato
01.06.2022

Oppfølging av forholdene ved Politiets Utlendingsinternat Trandum

Justis og beredskapsdepartementet viser til Sivilombudets brev av 3. mai 2022 med anmodning om svar innen 1. juni. Vedlagt følger, som anmodet, kopi av vårt brev av 20. april 2022 til Politidirektoratet.

Vi har følgende kommentarer til spørsmålene som reises i ombudets brev:

Innlåsingspraksis

Departementets syn på hjemmelen for innlåsningspraksis fremgår av vårt brev til Advokatforeningen 2. juli 2015. Brevet, som for ordens skyld følger vedlagt, ble den gang sendt ombudet som kopiadressat.

I forebyggingsenhetens rapport fra desember 2015, i etterkant av besøk ved Trandum i mai samme år, ble departementets syn problematisert.

Rapporten nevnte at i sammenlignbare sektorer hadde Stortinget tatt stilling til hva slags innlåsing som er tillatt. Det ble påpekt at straffegjennomføringsloven hadde «en klarere regulering av spørsmålet om nattelåsing for innsatte, selv om dette kun fremgår indirekte», og det ble vist til straffegjennomføringsloven § 17 første ledd tredje setning om at «[i]nnsatte skal være i enerom om natten hvis ikke helsemessige forhold eller plassmangel er til hinder for det.»

Departementet har for sin del vanskelig for å se at nevnte bestemmelse i straffegjennomføringsloven er utformet som en hjemmel for innlåsing. På bakgrunn av merknadene i Ot.prp. nr. 5 (2000-2001), forstår vi den som en bestemmelse om at innsatte som hovedregel har krav på eget rom.

Det er naturlig å konkludere med at Stortinget, ved vedtagelsen av straffegjennomføringsloven, ikke vurderte det som nødvendig å ta uttrykkelig stilling til hva slags innlåsning som skulle være tillatt i fengslene. Fengselsinnsattes bevegelsesfrihet er regulert i forskrift om straffegjennomføring § 3-10 med tilhørende retningslinjer.

Departementets oppfatning er fremdeles at innlåsingspraksisen ved Trandum har tilstrekkelig hjemmel. Praksisen ses ikke å stride mot de internertes rett til fellesskap med andre, og den har ikke et omfang som medfører fare for faktisk isolasjon.

Vi slutter oss som kjent til at det er hensiktsmessig å klargjøre og presisere regelverket.

Fratagelse av mobiltelefoner

Departementet mener utlendingsloven § 107 fjerde ledd bokstav b gir grunnlag for at de internerte rutinemessig fratas visse typer gjenstander.

Vår forståelse er at arten av den typen tiltak bokstav b anviser, sammenholdt med forarbeidene og reelle hensyn, innebærer at en slik praksis er hjemlet i bestemmelsen. Vi viser særlig til at forarbeidene uttrykkelig omtaler rutinemessig ankomstkontroll i form av undersøkelse av person og eiendeler. Vi ser like fullt at det er rom for ulike tolkninger i så måte, herunder av betydningen av sjettede ledd, og at bestemmelsen ikke er så klar som ønskelig.

Når vi i vårt brev til Politidirektoratet 20. april i år ba om at man fant måter å sikre økt tilgang til kommunikasjonsmidler for de internerte, skyldes det at ethvert tiltak skal begrenses til det som er nødvendig. Som påpekt av Tilsynsrådet for Trandum, vil økt tilgang kunne dempe belastningen ved oppholdet for flere av de internerte, og derved bidra til å fremme ro ved institusjonen.

Utviklingsarbeid

Vi takker for ombudets innspill til departementets utredning av mulig overføring av den daglige driften av internatet til kriminalomsorgen. Vi merker oss at ombudet understreker at myndighetene, både i lov og praksis, må opprettholde et tydelig skille mellom straffegjennomføring og utlendingsrettslig frihetsberøvelse. I vårt videre arbeid vil vi hensynta dette.

Vi minner samtidig om at de internerte på Trandum er i en situasjon som ikke i alle henseender er sammenlignbar med situasjonen til andre persongrupper underlagt frihetsberøvelse etter andre lovverk. Vi viser til omtalen av persongruppen i Ot.prp. nr. 28 (2006-2007) pkt. 4.3.3. Det er departementets bestemte oppfatning at den situasjonen de internerte er i, samt bakgrunnen for interneringen, innebærer særskilte sikkerhetsmessige utfordringer som gjør at det ved utformingen av regelverket for Trandum, er naturlig også å se hen til straffegjennomføringsloven og dens forskrifter.

Med hilsen

Steffen Evju
kst. ekspedisjonssjef

Birgitte Istad
kst. avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur

vedlegg